

A TERCEIRA DECLINACIÓN

A terceira declinación abrangue un heteroxéneo grupo de nomes dos que a raíz remata en consoante, -ι, -υ ou ditongo. *Grosso modo*, podemos establecer a seguinte clasificación:

A) Nomes en consoante:

Oclusiva: φλεβ-, φυλακ-, παιδ-, σωματ-

Nasal: δαίμον-, ριν-, Ελλην-

Temas en -ντ-: γίγαντ-, ὀδόντ-, ἄρχοντ-

Líquida: πατέρ-, πῦρ-, γαστέρ-, ἄλ-

Silbante: ἔθνος-, ὄρος-, Ηρακλής-

B) Nomes en vogal:

Temas en -ι-: πόλι-, δύναμι-, φύσι-

Temas en -υ-: μῦ-, ἰχθυ-

Temas en ditongo: Αχιλλεύ -, Οδυσσευ -, ἱππευ -

DESINENCIAS DA TERCEIRA DECLINACIÓN

	Singular		Plural	
	Masculino-Femenino	Neutro	Masculino-Femenino	Neutro
Nominativo	-ς / tema alargado	tema puro	-ες	-α
Vocativo	-ς / tema puro			
Acusativo	-α / -ν		-ας / -ες	
Xenitivo	-ος		-ων	
Dativo	-ι		-σι (ν)	

1. Compara as desinencias da terceira declinación grega coas da latina e redacta as conclusións.

Temas en oclusiva

	Singular		Plural	
	Masculino-Femenino	Neutro	Masculino-Femenino	Neutro
Nominativo	-ς	tema puro	-ες	-α
Vocativo				
Acusativo			-α	
Xenitivo	-ος		-ων	
Dativo	-ι		-σι (ν)	

Para estudar a declinación dos temas en oclusiva é preciso ter en conta as seguintes regras gráficas e fonéticas que afectan á lingua grega:

- Unha labial seguida dun sigma represéntase co grafema ψ.
- Unha gutural seguida dun sigma represéntase co grafema ξ.
- Unha dental seguida por un sigma desaparece.
- Unha dental non pode estar ao final da palabra.

A) Masculinos e femininos

Nominativo	φλεβ-ς > φλεψ	
Vocativo		
Acusativo		
Xenitivo		
Dativo		
Nominativo	παιδ-ς > παις	
Vocativo		
Acusativo		
Xenitivo		
Dativo		
Nominativo	φύλακ-ς > φύλαξ	
Vocativo		
Acusativo		
Xenitivo		
Dativo		

B) Neutros

Nominativo	σωματ > σωμα	
Vocativo		
Acusativo		
Xenitivo		
Dativo		

1. Enuncia, analiza e traduce as seguintes palabras:

θέου - στόματα - ἔργω - ἀγοραι - πατρίσι - γῆν - θώρακες - μάχαι - τραῦμα - τέχνη - δῆμοις - πόλεμος - γλαύκος - ζῶων - πράγματων - αἷμα - μέτρον

2. Ponlle o artigo ás palabras do exercicio anterior.

Temas en nasal

- A única lei fonética que teremos en conta na declinación dos temas en nasal é a que di que **unha nasal seguida dun sigma desaparece**.
- Dentro destes temas distinguimos:
  - a.- Palabras con desinencia -ς no nominativo singular.
  - b.- Palabras co tema alargado.
    - b 1.- Só no nominativo.
    - b 2.- En toda a declinación.
- Modelo de palabra con desinencia -ς no nominativo singular

Nominativo	ριν-ς > ρίς	ριν-ες > ρῖνες
Vocativo	ριν -ς > ρίς	ριν-ες > ρῖνες
Acusativo	ριν-α > ρῖνα	ριν-ας > ρῖνας
Xenitivo	ριν-ος > ρινός	ριν-ων > ρινῶν
Dativo	ριν-ι > ρινί	ριν-σι > ρισί

- Modelo de palabra co tema alargado só no nominativo

Nominativo	δαίμον > δαίμων	δαιμον-ες > δαίμονες
Vocativo	δαῖμον	δαιμον-ες > δαίμονες
Acusativo	δαιμον-α > δαίμονα	δαιμον-ας > δαίμονας
Xenitivo	δαιμον-ος > δαίμονος	δαιμον-ων > δαιμόνων
Dativo	δαίμον-ι > δαίμονι	δαιμον-σι > δαίμοσι

- Modelo de palabra co tema alargado en toda a declinación

Nominativo	άγον > άγών	άγον-ες > άγῶνες
Vocativo	άγόν > άγών	άγον-ες > άγῶνες
Acusativo	άγον-α > άγῶνα	άγον-ας > άγῶνας
Xenitivo	άγον-ος > άγῶνος	άγον-ων > άγῶνων
Dativo	άγον-ι > άγῶνι	άγον-σι > άγῶσι

1. Analiza morfolóxicamente e traduce os seguintes sintagmas:

οἱ καλοὶ Ἕλληες
ὁ τοῦ γλυκος εἰκῶν
τοῖς παλαιοῖς δαίμοσι

τα μακρά σώματα
τῶν άγαθῶν ἡγεμόνων
τας καλας ρῖνας

2. Analiza, enuncia e traduce as seguintes palabras:

ἀγῶνα εἴκοσι δελφίνων αἵματος θώραξ πατρίδα τραῦματα δόξα
σοφίαν μύθος νόμοι Ἕλληγ ἐκεῖνοι αὐτῆ τῶν ἔλεγον σῶμασι

Temas en líquida

- A única palabra que presenta unha raíz terminada en -λ é o substantivo ἄλς ἄλος.
- Os substantivos rematados en -ρ alargan o tema no nominativo singular; o resto da declinación obtense engadindo as desinencias sen ningunha alteración fonética.

1. Fai a declinación completa de θηρ, πῦρ e ἄλς.

- Hai un grupo de substantivos rematados en -ρ que presentan unha raíz con alternancia vocálica:

Nominativo	πατερ > πατήρ	πατερ-ες > πατέρες
Vocativo	πάτερ	πατερ-ες > πατέρες
Acusativo	πατερ-α > πατέρα	πατερ-ας > πατέρας
Xenitivo	πατρ-ος > πατρός	πατερ-ων > πατέρων
Dativo	πατρ-ι > πατρί	πατρ-σι > πατράσι

2. Declina en singular os seguintes sintagmas:

ὁ θήρ ἡ μήτηρ ἐκεῖνος ὁ πατήρ τό δεινός πῦρ

Temas en -ντ

Para declinalos hai que ter en conta:

- Unha oclusiva en final de palabra desaparece.
- O grupo -ντ- diante de sigma desaparece, provocando o alongamento compensatorio da vogal precedente. Os alongamentos compensatorios resolvense así: ο > ου / ε > ει / α > α.

Dentro dos temas en -ντ- distinguimos dous tipos:

A) Palabras que toman a desinencia -ς no nominativo e vocativo singular:

Nominativo	ὀδοντ-ς > ὀδους	ὀδοντ-ες > ὀδόντες
Vocativo	ὀδοντ-ς > ὀδούς	ὀδοντ-ες > ὀδόντες
Acusativo	ὀδοντ-α > ὀδόντα	ὀδοντ-ας > ὀδόντας
Xenitivo	ὀδοντ-ος > ὀδόντος	ὀδοντ-ων > ὀδόντων
Dativo	ὀδοντ-ι > ὀδόντι	ὀδοντ-σι > ὀδοῦσι

B) Palabras co tema alargado no nominativo

Nominativo	γεροντ > γέρων	γεροντ-ες > γέροντες
Vocativo	γεροντ > γέρον	γεροντ-ες > γέροντες
Acusativo	γεροντ-α > γέροντα	γεροντ-ας > γέροντας
Xenitivo	γεροντ-ος > γέροντος	γεροντ-ων > γέροντων
Dativo	γεροντ-ι > γέροντι	γεροντ-σι > γέρουσι

1. Enuncia, analiza e traduce as seguintes palabras:

γίγαντα ὀδοντες πῦρι παισι σῶματος ἑλεφασι ἄνδρες πάτρων ἄγωνα

Temas en silbante

- Para declinalos é fundamental ter en conta que o –s- entre vogais pérdese dando lugar na maioría dos casos a contraccións.
- Distinguimos dous tipos principais¹:
  - Temas en –ΕΣ invariables: O nominativo singular presenta alongamento.
  - Temas en –ΕΣ variables: Son substantivos neutros nos que a –Ε da raíz alterna con –Ο no N.V.Ac. sg.

A) Temas en –ΕΣ invariables

Nominativo	τριήρες > τριήρης	τριήρες-ες > τριήρεις
Vocativo	τριήρες	τριήρες-ες > τριήρεις
Acusativo	τριήρες-α > τριήρη	τριήρες-ες > τριήρεις
Xenitivo	τριήρες-ος > τριήρους	τριήρες-ων > τριήρων
Dativo	τριήρε-ι > τριήρει	τριήρες-σι > τριήρεσι

¹ Existen outros tipos menos productivos, como os rematados en –ΑΣ ou –ΩΣ.

B) Temas en -Ες variables

Nominativo	γένος	γένεσ-α > γένη
Vocativo	γένος	γένεσ-α > γένη
Acusativo	γένος	γένεσ-α > γένη
Xenitivo	γένεσ-ος > γένους	γένεσ-ων > γενῶν
Dativo	γένε-ι > γένει	γένεσ-σι > γένεσι

Temas en *l* e *υ*

Temas invariables

Nominativo.	οἶ-ς	οἶ-ες	ιχθύ-ς	ιχθύ-ες
Vocativo	οἶ	οἶ-ες	ιχθύ	ιχθύ-ες
Acusativo	οἶ-ν	οἶ-ς	ιχθύ-ν	ιχθύ-ς
Xenitivo	οι-ός	οἶ-ῶν	ιχθύ-ος	ιχθύ-ων
D.	οι-ί	οἶ-σί	ιχθύ-ι	ιχθύ-σι

Temas variables

Nominativo	πόλις	πόλεις	ἄστυ	ἄστη
Vocativo	πόλι	πόλεις	ἄστυ	ἄστη
Acusativo	πόλιν	πόλεις	ἄστυ	ἄστη
Xenitivo	πόλεως	πόλεων	ἄστεως	ἄστεων
Dativo	πόλει	πόλεσί	ἄστει	ἄστεσι

Temas en ditongo

- En -αυ

Nominativo	γραῦς	γράεις
Vocativo	γραῦ	γράεις
Acusativo	γραῦν	γραῦς
Xenitivo	γραός	γραών
Dativo	γραί	γραύσι

- En -ου

Nominativo	βοῦς	βόες
Vocativo	βοῦ	βόες
Acusativo	βοῦν	βοῦς
Xenitivo	βοός	βοών
Dativo	βοί	βουσί

- En -ευ

Nominativo	βασιλεύς	βασιλεῖς
Vocativo	βασιλεῦ	βασιλεῖς
Acusativo	βασιλέα	βασιλέας
Xenitivo	βασιλέως	βασιλέων
Dativo	βασιλεῖ	βασιλεῦσι

1. Enuncia, analiza e traduce as seguintes palabras:

ἀλγεί ὄρους τριήρεις γένη πάθεισι τειχῶν ιχθύς οἶν ἄστυ πόλει
τάχις φύσιως Αχιλέα ιερευσι γραῦς βοῦς βασιλέως πράξις